

BEŞ-ALTI YAŞ GRUBUNDAKİ ÇOCUKLARIN YARATICILIKLARI ÜZERİNDE ORFF ÖĞRETİSİNE DAYALI MÜZİK EĞİTİMİNİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Neriman ARAL* Doç. Dr. Aysel Köksal AKYOL**

Yrd. Doç. Ayperi SİĞİRTMAÇ***

ÖZET

Bu araştırma, beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıklarında Orff öğretisi temelinde verilen müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Çukurova Üniversitesi Anaokulu'na devam eden beş-altı yaş grubundaki çocuklar dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen 40 çocuk basit tesadüfi örnekleme yoluyla deney ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Genel Bilgi Formu ve Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki çocuklara ön test ve son test olarak Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A uygulanmıştır. Deney grubundaki çocuklara Orff öğretisi temelinde müzik eğitimi verilmiş, kontrol grubundaki çocuklar da okul öncesi eğitimlerine devam etmişlerdir. Elde edilen veriler iki faktörlü ANOVA modeli kullanılarak değerlendirilmiş ve araştırmanın sonucunda, deney ve kontrol grubundaki çocukların ön test ve son test yaratıcılık puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı, ancak grup ayrımı yapılmadığında ön test ve son test yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Orff Öğretisi, Müzik Eğitimi, Yaratıcılık

ABSTRACT

In this research, it was aimed to determine the effects of music education based on Orff Method on creativity of five-six years old children. The sampling of the research constituted of 40 five-six years old children from Çukurova University Kindergarden. Forty children were divided into control group and experimental group by simple random sampling method. General Information Form and Torrance Test of Creative Thinking -Figure Form A were used as a data collecting instrument. Torrance Test of Creative Thinking -Figure Form A was applied to children in experimental and control group as pretest and posttest. Music education was given to experimental group based on Orff's Teaching, whereas the children in control group were continuing their preschool education. Collected data was evaluated by using Two-Way ANOVA method and as a result of this study; it was found out that there is no statistically significant difference between children's pretest and posttest creativity scores in the experimental and control group, however; there was a significant difference between the pretest and posttest scores if the children are not divided into groups.

Key Words: Preschool, Orff Method, Music Education, Creativity

1. GİRİŞ

Yaratıcılık her bireyde var olan ve insanın yaşamının her döneminde bulunabilen bir yetenek, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara kadar uzanan geniş bir alanı içine alan süreçler bütünü, bir tutum ve davranış biçimi şeklinde ifade edilmektedir. Doğuştan gelen yaratıcılık her bireyde bulunmakta, ancak yaratıcılığın sürekliliği, gelişimi, derecesi ve ortaya çıkışı bireyden bireye farklılık göstermektedir. Yaratıcılık çok yönlü düşünme; çevreye, insanlara, karşılaşılan yeni durumlara karşı uyanık ve ilgili olma; rahat, çabuk ve bağımsızca düşünebilme ve hareket edebilme; farklı ve değişik sonuçlara varabilme gibi özellikleri içeren bir kavramdır (Davashgil, 1989; Hildebrand, 1991; Çağatay-Aral, 1992; Mayosky,

* Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Y.O. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü aralneriman@gmail.com

** Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Y.O. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü aysel_koksal@yahoo.com
koksalaysel@gmail.com

*** Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği ABD

1995). Yaratıcılık ilahi bir esinlenme ya da çok az insanın şans eseri elde edebileceği özel bir iç görü değil, uygulamalarla geliştirilebilen bir beceri ve davranış biçimidir (Gartenhaus, (2000). Aslan ve arkadaşlarının (1997) okul öncesi eğitiminin yaratıcılık üzerindeki etkisini inceledikleri araştırma sonucunda okul öncesi eğitimin yaratıcılık üzerinde etkili olduğu ve farklı okul türlerine devam eden çocukların yaratıcılık puanları arasında farklılık bulunduğu belirlemiştir. Ömeroğlu'nun (1990) yaptığı çalışmada da yaratıcı drama eğitiminin çocukların yaratıcılıklarında etkili olduğu bulunmuştur. Yaratıcılığın gelişiminde oyunun da etkili olduğunu vurgulayan çalışmalar bulunmaktadır (Mangır ve Aral, 1992; Berratta ve Privette, 1990). Bunlarla birlikte erken yaşlardan itibaren çocuğun hayatına giren müziğin yaratıcılığın gelişimini olumlu yönde etkilediği de bilinmektedir (Erol, 2004).

Bebeklikten itibaren işitsel algı eğitimi ile başlayan müzik eğitimi çocukların konuşmasında, kavramları öğrenmesinde, vücudunu koordineli bir şekilde kullanmasında etkili olmaktadır. Müzikle ilgilenen çocuk kendisi ile gurur duymakta, başarılı olma duygusunu tatmakta, böylece de çocukların kendilerine olan güveni artmaktadır (Dikici, 2002). Özellikle de okul öncesi dönemde olan çocuklar için müzik eğitiminin amaçları bilişsel, dil, sosyal, duygusal, psikomotor ve yaratıcılık gelişimini desteklemek, iletişim becerilerini geliştirmektir (Bal ve Artan, 1995). Okul öncesi eğitim programlarında yer alan müzik eğitiminde ses dinleme, sesleri ayırt etme, ritim çalışmaları, şarkı söyleme, yaratıcı hareket ve dans, müzikli hikâye etkinlikleri yer almaktadır (Aral, Kandır, Can Yaşar, 2000).

Gelişimin hızlı olduğu, kişilik yapısının şekillenmeye başladığı, bazı temel alışkanlıkların kazanıldığı, yaratıcılığın doğal bir şekilde ortaya çıktığı okul öncesi dönemde müzik, çocuğun çok yönlü gelişimini desteklemektedir (Erol, 2004). Çocukların gelişiminde önemli bir yer tutan müzik eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalarda; müzik eğitiminin çocukların empatik becerileri, müzik becerileri, matematik becerileri ve yaratıcılık düzeylerinin gelişiminde etkili olduğu vurgulanmaktadır (Kalliopuska ve Ruokonen, 1986, 1993; Hietolahti-Ansten ve Kalliopuska, 1990; Artan, 1993; Erdemli 1995; Goeghegan ve Mitchelmore, 1996; Aral ve Köksal, 1999; Köksal, 1997; Dikici, 2002).

Müzik eğitiminde kullanılan tekniklerden biri olan ve Carl Orff tarafından geliştirilen Orff öğretisi, çocukların zevk alarak yaptıkları şarkı söyleme, şiir, tekerleme, el çırpma, doğaçlama, dans gibi çalışmaları temel almakta ve bunları müzik unsurları ile birleştirerek çocuklara sunmaktadır. Orff öğretisi çocukların genel gereksinimlerine karşılık veren, çocukların oyun oynamaktan aldıkları zevki yaşamalarına, ilgi duydukları konulara yönelmelerine fırsat sunan bir yaklaşımdır. Çocukların doğal oyunlarında şarkı önemli bir yer tutmaktadır. Oyunların ritmik el çırpma, şarkı söyleme ile renklendirilmesi ilgiyi artırmakta, tekerleme ve şiirler kendiliğinden ortaya çıkan ritm ve hareketlerle anlam kazanmaktadır. Orff öğretisinde, çocukların doğasında varolan oyun doğal bir şekilde müzik ile birleştirilmektedir. Çocukların çok yönlü gelişimlerini destekleyen Orff öğretisinin hedefleri arasında bireysel yaratıcılığı desteklemek de bulunmaktadır (Wheeler ve Raebeck, 1975; Levie, 1994; Dikici, 2002).

Okul öncesi dönem çocuklarına da uygulanabilen ve oyunla eğitim özelliği taşıyan Orff öğretisi, çocukların her zaman zevk alarak katılmalarına fırsat vermekte ve aynı zamanda yaratıcılığın gelişimini

olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle, araştırmada beş-altı yaş çocuklarının yaratıcılıklarında Orff öğretisine dayalı müzik eğitiminin etkili olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıkları üzerinde Orff öğretisine dayalı müzik eğitiminin etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırmaya Çukurova Üniversitesi Anaokulu'na devam eden beş-altı yaş grubundaki çocuklar dâhil edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen çocuklardan en az altı aydır anaokuluna devam eden, özel bir müzik eğitimi almayan, profesyonel olarak müzikle ilgilenen anne-babaya sahip olmayan 40 çocuk araştırma örnekleme olarak belirlenmiştir. Bu çocuklar basit tesadüfi örnekleme yoluyla deney ve kontrol grubuna ayrılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme yoluyla belirlenen deney ve kontrol grubunun her biri 20 çocuktan oluşmaktadır.

Araştırmada, Orff öğretisine dayalı müzik eğitim programının çocukların yaratıcılıkları üzerindeki etkisini test etmek amacıyla ön test- son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Desende bağımlı değişken beş-altı yaş çocuklarının yaratıcılık gelişimleri, çocukların yaratıcılıkları üzerine etkisi incelenen bağımsız değişken ise Orff öğretisine dayalı müzik eğitimi programıdır. Çalışmada deney grubundaki çocuklara Orff öğretisine dayalı müzik eğitimi programı uygulanmış, kontrol grubundaki çocuklar doğal süreçlerinde bırakılmıştır. Deney ve kontrol grubundaki çocuklara ön test ve son test olarak Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Formu A uygulanmıştır.

Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Formu A akıcılık, başlıkların soyutluluğu, erken kapaya direnç, orijinallik, zenginleştirme alt boyutlarından oluşmakta ve alt boyutlardan elde edilen puanların toplamından toplam yaratıcılık puanı elde edilmektedir. Çocukların yaratıcılık düzeylerini belirleyebilmek amacıyla kullanılan Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Formu A, Torrance tarafından geliştirilmiş olup Aslan (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Testin çevirisi, test maddelerinin Türkçe'ye adaptasyonu, Türkçe'ye çevirisinin geçerlik ve güvenilirliği araştırılmıştır. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi Şekil Formu A'nın güvenilirliği ile ilgili olarak Guttman, Spearman Brown ve Cronbach Alfa teknikleri ile iç tutarlılık katsayılarının yaratıcılık toplam puanı için .74 ile .38 arasında değiştiği belirlenmiştir. Sonuç olarak test, okul öncesi, ilkokul, lise ve üniversite öğrencileri için kabul edilir şekilde yorumlanmıştır (Torrance, 1972; Aslan 1999, Çakmak 2005).

Deney grubundaki beş ve altı yaş çocuklarına üç ay süreyle haftada iki gün, yarım saat Orff Öğretisi temeline dayalı müzik eğitimi verilmiştir. Yirmi dört uygulamadan oluşan eğitim programı ritm, tekerleme, doğaçlama, şarkı söyleme, beste, hareket ve dans, dinleme etkinliklerini içermektedir. Orff öğretisinde doğaçlama, beste ve müziksel yaratıcılık önemli bir yer tutmaktadır. Orff öğretisinde müziksel hayal gücünü oluşturmak, ritm ve melodi ile doğaçlama yeteneğini geliştirmek, bireysel yaratıcılığı desteklemek amaçlanmaktadır (Wheeler ve Raebeck 1975). Müzik, hareket, dans ve dilin drama ile kaynaştırılması öğrenmeyi anlamlı kılmakta ve kazanılan bilgileri kullanma yeteneklerini

geliştirmektedir. Orff öğretisi ile yapılan müzik eğitiminde araştırma ve keşif, taklit, doğaçlama ve yaratıcılık aşamaları bulunmaktadır. Orff öğretisinde çocuklar kendi müziklerini, danslarını yaratabilmekte ve doğaçlamalarda görev alarak kararları kendileri verebilmektedir (Shamrock, 1997; Dikici, 2002).

Deney ve kontrol grubundaki çocukların Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A 'dan aldıkları ön test ve son test puanlarının müzik eğitimi alıp almamaya bağlı olarak bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla iki faktörlü ANOVA modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2002).

3. BULGULAR

Beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıkları üzerinde müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo1. Deney ve kontrol grubundaki çocukların yaratıcılık testinden aldıkları öntest-sontest puanlarına ait ortalamalar ve standart sapmalar

	ÖNTEST		SONTEST		
	N	S	\bar{X}	S	\bar{X}
AKICILIK					
Deney	20	11.20	6.41	19.25	4.63
Kontrol	20	9.80	5.51	18.25	4.51
BAŞLIKLILARIN SOYUTLULUĞU					
Deney	20	.55	.68	.70	.92
Kontrol	20	.70	1.30	.70	.65
ERKEN KAPAMAYA DİRENÇ					
Deney	20	.25	.44	.50	.60
Kontrol	20	.40	.68	.45	.60
ORJİNALLİK					
Deney	20	6.95	5.02	14.00	4.05
Kontrol	20	6.50	3.33	13.80	3.81
ZENGİNLEŞTİRME					
Deney	20	5.55	2.08	8.15	3.06
Kontrol	20	5.20	2.06	8.20	2.66
TOPLAM					
Deney	20	25.15	13.31	42.60	10.09
Kontrol	20	22.60	9.74	41.40	9.06

Tablo1'de, deney ve kontrol grubundaki çocukların yaratıcılık boyutlarına ait öntest-sontest puan ortalamaları ve standart sapmaları verilmiştir. Akıcılık boyutundan alınan puanın deney grubunda 11.20 den 19.25 e, kontrol grubunda 9.80'den 18.25'e, orijinallik boyutundan alınan puanın deney grubunda

6.95 den 14.00'e, kontrol grubunda 6.50'den 13.80'e, zenginleştirme boyutundan alınan puanın deney grubunda 5.55 den 8.15 e, kontrol grubunda 5.20'den 8.20'ye yükseldiği Tablo 1'de görülmektedir. Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A'dan deney grubundaki çocukların ön testten aldıkları toplam yaratıcılık puan ortalamalarının 25.15 olduğu, son testten aldıkları toplam yaratıcılık puan ortalamalarının ise 42.60 olduğu belirlenmiştir. Kontrol grubundaki çocukların ise ön testten aldıkları toplam yaratıcılık puan ortalamalarının 22.60, son testten aldıkları toplam yaratıcılık puan ortalamalarının 41.40 olduğu saptanmıştır.

Tablo 2'de, deney ve kontrol grubundaki çocukların yaratıcılık boyutları ön test-son test puanlarının ANOVA sonuçları incelendiğinde, deney ve kontrol grubundaki çocukların ön test ve son testten elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (akıcılık: $[F(1,38) = .753, P > .05]$; başlıkların soyutluluğu: $[F(1,38) = .106, P > .05]$; erken kapamaya direnç: $[F(1,38) = .118, P > .05]$; orijinallik: $[F(1,38) = .116, P > .05]$; zenginleştirme: $[F(1,38) = .051, P > .05]$; toplam yaratıcılık: $[F(1,38) = .479, P > .05]$. Araştırmaya katılan çocukların hangi grupta olduklarına bakılmaksızın, uygulama öncesinden uygulama sonrasına yaratıcılığın akıcılık $[F(1,38) = 73.902, P < .00]$, orijinallik $[F(1,38) = 66.401, P < .00]$, zenginleştirme $[F(1,38) = 43.68, P < .00]$ boyutlarından elde edilen puanlarda ve toplam yaratıcılık $[F(1,38) = 80.82, P < .00]$, puanında anlamlı bir artışın olduğu görülmektedir. Bu sonuç çocukların yaratıcılıkların ön testten son teste kadar hem deney hem de kontrol grubunda anlamlı bir şekilde yükseldiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Deney ve kontrol grubundaki çocukların yaratıcılık testinden aldıkları öntest-sontest puan ortalamalarına ait ANOVA sonuçları

AKICILIK	KT	Sd	KO	F	P
Grup (Deney/Kontrol)	28.800	1	28.800	.753	.391
Ölçüm (Ön test-Son test)	1361.25	1	1361.25	73.902	.000
Grup*Ölçüm	.80	1	.80	.043	.836
Hata	699.950	38	18.420		
BAŞLIKLARIN SOYUTLULUĞU	KT	Sd	KO	F	P
Grup (Deney/Kontrol)	.113	1	.113	.106	.746
Ölçüm (Ön test-Son test)	.113	1	.113	.169	.683
Grup*Ölçüm	.113	1	.113	.169	.683
Hata	25.275	38	.665		
ERKEN KAPAMAYA DİRENÇ	KT	Sd	KO	F	P
Grup (Deney/Kontrol)	5.000	1	5.00	.118	.733
Ölçüm (Ön test-Son test)	.450	1	.450	1.652	.206
Grup*Ölçüm	.200	1	.200	.734	.397

Hata	10.35	38	.272		
ORİJİNALLİK	KT	Sd	KO	F	P
Grup (Deney/Kontrol)	2.113	1	2.11	.116	.735
Ölçüm (Ön test-Son test)	1029.613	1	1029.613	66.401	.000
Grup*Ölçüm	.313	1	.313	.020	.888
Hata	586.575	38	15.436		
ZENGİNLEŞTİRME	KT	Sd	KO	F	P
Grup (Deney/Kontrol)	.450	1	.450	.051	.823
Ölçüm (Ön test-Son test)	156.800	1	156.800	43.68	.000
Grup*Ölçüm	.800	1	.800	.223	.640
Hata	136.400	38	3.58		
TOPLAM	KT	Sd	KO	F	P
Grup (Deney/Kontrol)	70.313	1	70.313	.479	.493
Ölçüm (Ön test-Son test)	6570.312	1	6570.312	80.82	.000
Grup*Ölçüm	9.11	1	9.11	.112	.740
Hata	3089.075	38	81.29		

4. TARTIŞMA

Örnekleme alınan çocukların Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A'dan aldıkları puanların ANOVA sonuçları incelendiğinde deney ve kontrol grubundaki çocukların ön test ve son testten elde ettikleri puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı ($P > .05$), belirlenirken, çocukların grup ayırımı yapmaksızın Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A'nın akıcılık, orijinallik, zenginleştirme boyutlarından elde edilen puanlarda ve toplam yaratıcılık puanında ön test- son test puanları arasındaki fark ise anlamlı bulunmuştur ($P < .00$).

Elde edilen veriler değerlendirildiğinde; Orff öğretisine dayalı müzik eğitimi alan ve almayan çocukların yaratıcılık düzeylerinin yükseldiği görülmektedir. Doney ve Wright (1990)'a göre yaşamın ilk yıllarından itibaren çocukların yeteneklerinin desteklenmesi onların yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde yeteneklerini kullanabilmeleri ve geliştirebilmelerinde etkili olmakta ve bu anlamda çocukların erken yaşlardan itibaren müzik becerilerinin desteklenmesi önemli görülmektedir. Müzik yeteneğinin temelinde yaratıcılık olduğu için çocukların müzik becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmaların yaratıcılığın gelişimini de desteklediği söylenebilir. Uçal ve Bilen (2004) okul öncesi eğitimde Orff öğretisini kullandıkları araştırmalarında Orff öğretisine dayalı müzik derslerinin yapıldığı grupta oyun, dans, dramatizasyon, müzik aleti çalma gibi yaratıcılığı geliştirmeye yönelik etkinliklere yer vermişler ve araştırma sonucunda, Orff öğretisine dayalı müzik eğitiminin çocukların müziksel becerilerinin gelişmesinde etkili olduğunu bulmuşlardır. Bu bilgiler ışığı altında, çocuklara verilen Orff öğretisine

dayalı müzik eğitiminin yaratıcılık becerilerinin gelişmesinde olumlu yönde etkisinin olmasının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Araştırmada, müzik eğitimi verilmesi sonucunda çocukların yaratıcılık düzeylerinin yükseldiği saptanmış olmakla birlikte müzik eğitimi verilmeyen kontrol grubunda bulunan çocukların yaratıcılık düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir. Türkiye’de uygulanan okul öncesi eğitim programlarında müzik etkinliklerine yer verilmektedir. Müzik etkinlikleri günlük plan içerisinde başlı başına bir etkinlik olabileceği gibi diğer etkinliklerle bütünleştirilerek de verilebilmektedir. Müzik etkinlikleri içinde çocuklarda temel müzik becerilerini geliştirmek için ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları, müzik dinleme, şarkı söyleme, yaratıcı hareket ve dans, ritm çalışmaları, müzikli öykü oluşturma gibi tekniklerden yararlanılmaktadır (Aral, Can Yaşar ve Kandır, 2002). Kandır ve Ömeroğlu, (2004) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin günlük plan içinde müzik etkinliklerinde şarkı söyleme, yaratıcı hareket ve dans, ritm çalışmaları, ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları, müzikli öykü oluşturma çalışmalarından birisine ya da birkaçına birden yer verdikleri, bu çalışmalar sırasında def, zil, çelik üçgen, ksilefon, marakas, flüt, müzik kasetleri ve CD’leri, efekt kasetleri ve CD’leri, müzik seti gibi aletleri kullandıkları belirlenmiştir. Türkiye’de uygulanan okul öncesi eğitim programının hedeflerinden birisi de çocukların yaratıcılık becerilerini geliştirmektir. Beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıkları üzerinde müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada kontrol grubunda olan çocukların yaratıcılıklarının yüksek çıkmasının nedeni yaratıcılığın gelişiminde etkili olan müzik etkinliklerine de yer verilen okul öncesi eğitim programının uygulanması olabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda, deney ve kontrol grubundaki çocukların Torrance Yaratıcı Düşünme Testi-Şekil Form A’dan aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenirken ($P>.05$), araştırmaya katılan çocukların hangi grupta olduklarına bakılmaksızın, uygulama öncesinden uygulama sonrasına yaratıcılığın akıcılık, orijinallik, zenginleştirme boyutlarından elde edilen puanlarında ve toplam yaratıcılık puanlarında anlamlı bir artışın olduğu ($P<.00$) saptanmıştır.

Sonuç olarak, çocukların yaratıcılıklarının gelişmesinde hangi teknikle verilecekse verilsin müzik eğitimin önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu nedenle de çocukların müzik becerilerinin ve yaratıcılıklarının geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Çocukların yaratıcılıklarının gelişimini desteklemek için Orff öğretisi dışında başka yöntemlerden yararlanarak yeni araştırmalar planlanabilir. Ayrıca bu araştırmanın örneklem grubundaki çocuklar okul öncesi eğitimden yararlanmaktadır; okul öncesi eğitimden yararlanmayan çocuklarla benzer çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aral, N., Can Yaşar, M. ve Kandır, A. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2000). *Okulöncesi Eğitim 2*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. Ve Tic. A.Ş.
- Aral, N. ve Köksal, A., (1999). Sanat eğitimi alan ve almayan ergenlerin empatik becerilerinin ve yaratıcılıklarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 7 (1), 127-138.
- Artan, İ. (1993). *Anaokuluna devam eden 54-77 aylık çocuklara seslerle ilgili becerilerin kazandırılmasında müzik uygulamalarının etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Aslan, A. E. (1999). *Adaptation of Torrance test of creative thinking. international conference on test adaptation proceedings*. Washington, D.C:George Taown Universty.
- Aslan, A. E., Aktan, E. ve Kamaraj, I. (1997). Anaokulu eğitiminin yaratıcılık ve yaratıcı problem çözme becerisi üzerindeki etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 37-48.
- Bal, S. ve Artan, İ. (1995). *Seslerle tanışalım*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Berratta, S. and Privette, G. (1990). Influence of play on creative thinking. *Perceptual and Motor Skills*, 71, 659-666.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çağatay-Aral, N. (1992). *Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ortaokul son sınıfa devam eden öğrencilerin yaratıcılıkları ile ilgi alanlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Çakmak, A. (2005). *Anasınıfına devam eden altı yaşındaki köy ve kent çocuklarının yaratıcılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Davashlıgil, Ü. (1989). Yaratıcılık ve oyun. *Eğitim ve Bilim*, 13(71), 24-32.
- Dikici, A. (2002). *Orff tekniği ile verilen müzik eğitiminin matematik yeteneğine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Doxey, C. and Wright, C. (1990). An exploratory study of children's music agabeylity. *Early Childhood Research Quarterly*, 5, 425-440.
- Erdemli, M. (1995). *Bilkent Üniversitesi erken müzik eğitimi programına devam eden 48-56 aylık çocukların müzik becerilerinin gelişiminin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara; Hacettepe Üniversitesi.
- Erol, M. (2004). Çocuk gelişiminde müziğin önemi. *Erken çocukluk eğitiminde sanat sempozyumu. 02-03 Aralık 2004*. (s. 301-307). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Ş.

- Gartenhaus, A. R. (2000). *Yaratıcı düşünme ve müzeler*. Çevirenler. R. Mergenci, B. Onur. Yayına Hazırlayan: B. Onur. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları:7.
- Goeghegan, N. and Mitchelmore, M. (1996). Possible effects of early childhood music on mathematical achievement. *Australian Research in Early Childhood Education*, Vol. 1,
- Hildebrand, V. (1991). Young children's care and education: Creative teaching and management. *Early Child Development and Care*, 71, 63-71.
- Hiletohti-Ansten, M. and Kalliopuska, M. (1990). Self Esteem and empathy among children actively involved in music. *Perceptual and Motor Skills*, 71(3p-2), 1364-1366.
- Ho, Y., Cheung, M. and Chan, A. S. (2003). Music training improves verbal but not visual memory: cross-sectional and longitudinal explorations in children. *Neuropsychology*, 17 (3), 439-450.
- Kalliopuska, M. ve Ruokonen, I. (1986). Effects of Music Education on Development of Holistic Empathy. *Perceptual and Motor Skills*, 62, 131-137.
- Kalliopuska, M. ve Ruokonen, I. (1993). A study with follow up the effects of music education on holistic empathy. *Perceptual and Motor Skills*, 76, 187-191.
- Kandır, A. ve Ömeroğlu, E. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin müzik etkinliklerinin uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Erken çocukluk eğitiminde sanat sempozyumu. 02-03 Aralık 2004*. (s. 69-88). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Ş.
- Köksal, A. (1997). *Müzik eğitimi alan ve almayan ergenlerin empatik becerilerinin ve uyum düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Levie, C. (1994). Orff Scholwerk. *Dance Magazine*, 68 (9), 68-69.
- Mangır, M ve Aral, N. (1992). Çocukta yaratıcılık ve yaratıcılığın geliştirilmesi. *8. Ya-pa okul öncesi eğitimi ve yaygınlaştırılması semineri*. (s.41-50). İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Mayosky, M. (1995). *Creative activities for young children*. New York: Delmar Publishers Inc.
- Ömeroğlu, E. (1990). *Anaokuluna giden beş-altı yaş grubu çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Shamrock, M. (1997). Orff Scholwerk an integrated foundation. *Music Educators Journal*, 83(6), 41-47.
- Torrance, E.P. (1972). *Torrance test of creative thinking directions manual and scoring guide figural test booklet A*. Massachusetts: Personnel Press,
- Uçal, E. ve Bilen, S. (2004). Okul öncesi müzik eğitiminde orff öğretisinin müziksel beceriler üzerindeki etkisi *Erken çocukluk eğitiminde sanat sempozyumu. 02-03 Aralık 2004*. (s. 147-157). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Ş.
- Wheeler L. and Raebeck, L.(1975). *Orff and Kodaly adapted for the elementary school*. USA: Wm. C. Brown Company Publishers.